

Brabants Bont in Afrika

De rol van Nederlands bedrukt katoen in West-Afrika

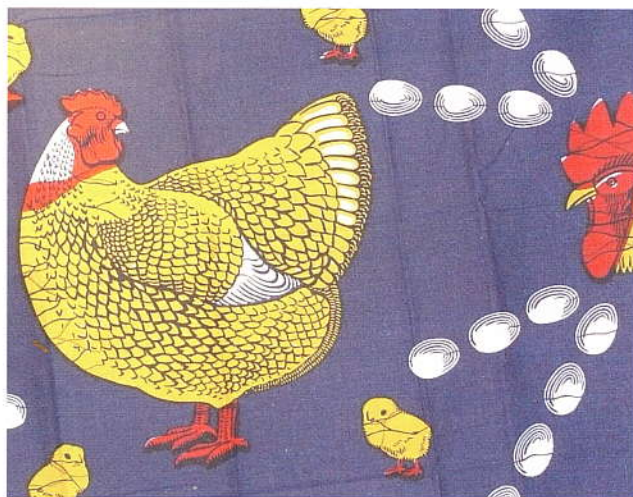
Tekst en foto's: Joke Winkelman

Galerij-tentoonstelling in het Museum Volkenkunde, Leiden. Tot en met 29 juni 2008.

Al sinds het einde van de 19e eeuw bepalen Nederlandse wax-prints de mode in West-Afrika, en vertegenwoordigen daar een belangrijke culturele, economische en sociale waarde.

Wie kent ze niet, die fleurige katoenen wax-prints waarin de West-Afrikaners zo trots gekleed gaan. Wat maar weinigen weten, is dat de beste kwaliteit en de meest exclusieve designs in Nederland worden gemaakt. Dat geldt niet alleen voor de fabricage, maar ook voor de op Indisch katoen en Javaanse batik gebaseerde ontwerpen. Op dit moment kent Nederland nog één gespecialiseerde fabriek, de Vlisco-fabriek in Helmond. Deze fabriek is sterk betrokken bij lijmdrukfabrieken in een aantal West-Afrikaanse landen, waar de laatste jaren goedkopere versies van deze stoffen worden nagemaakt.

Vlisco-lappen zijn duur. Een lap kost al gauw meer dan een gemiddeld Afrikaans maandsalaris. De stoffen zijn daardoor een statussymbool en vertegenwoordigen een behoorlijke economische waarde. Ze horen thuis in een bruidsschat, en zelfs arme vrouwen hebben er wel één of enkele in hun bezit. Daarnaast hebben de Vlisco-stoffen een belangrijke sociale waarde. De handel is vanaf het begin in handen geweest van lokale vrouwen. Deze 'mammies' gaven ieder

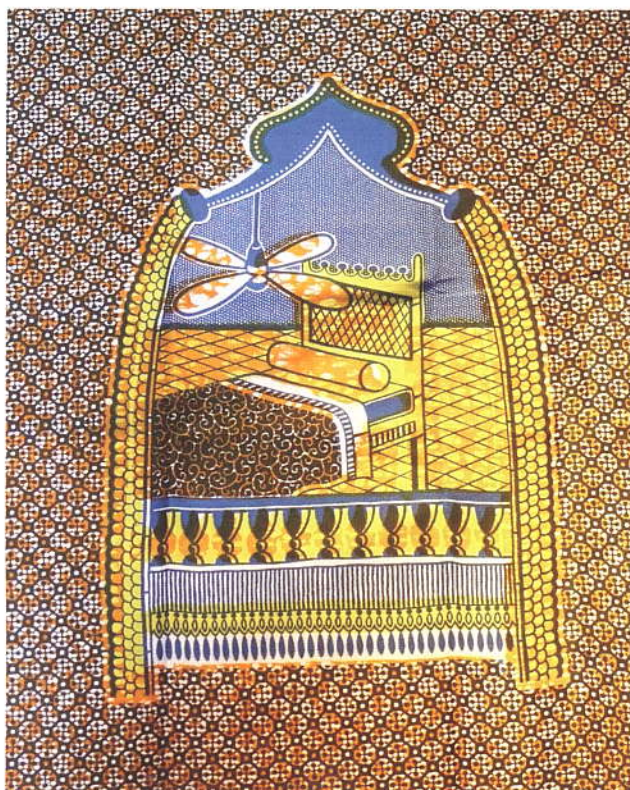

"Happy family"

patroon een lokale naam, verwijzend naar spreekwoorden, personen of gebeurtenissen. Door een bepaald dessin te dragen, kan stilzwijgend een boodschap worden uitgedragen die kan worden 'gelezen' door een oplettend publiek.

Op deze manier geven deze Nederlandse stoffen al decennialang een stem aan al die vrouwen, voor wie het in de Afrikaanse cultuur niet altijd mogelijk is om zich uit te spreken. Een traditie die langzaam aan het verdwijnen is, enerzijds omdat de echte Vlisco-stof zo duur is geworden dat zij alleen nog door een kleine kapitaalkrachtige groep mammies kan worden verhandeld, anderzijds omdat de jongere generaties steeds minder waarde aan de naamgeving hechten.

Een bijzondere tentoonstelling die goed inzicht geeft in een brokje Nederlands industrieel erfgoed, zijn wonderlijke verbondenheid met Afrika en de vaak ludieke manier waarop deze aan Afrikaanse vrouwen een stem geeft. ■

Links: "Kom naar mijn slaapkamer op je pantoffels"

Onder: Kwaliteits- en echtheidskeurmerk Vlisco-stof

